

Verslag BO FET EXTRA Friese energietafel

Datum: 18 september 2024 van 13.00 tot 15.00 uur
 Plaats: Stadhuis gemeente Leeuwarden, raadszaal
 Uitgenodigd: S. Knol (vrz), Provincie Fryslân), E. Stellingwerf (Leeuwarden), Mevr. B. van Zandbergen (Tytsjerksteradiel), H. Sijsma (Harlingen), Mevr. H. den Hartigh (Weststellingwerf), Dhr. J. Boerema (Achtkarspelen), Mevr. I. Groeneveld (De Fryske Marren), D. Durksz (Opsterland), I. Zonneveld (Schiermonnikoog), J. Dijkstra (Waadhoeke), P. IJnsen (Ameland), Dhr. B. Koonstra (Noardeast-Fryslân), H. de Boer (Súdwest-Fryslân), G. But (Ooststellingwerf), J. Zoetendal (Heerenveen), R. van Maurik (Wetterskip Fryslân), Mevr. M. le Roy (Smallingerland), R. de Jong (Vlieland), B. Wassink (Terschelling), [redacted] (FEA), J. van Leeuwestijn (Heerenveen), [redacted] (Liander), [redacted] (coördinator FET), [redacted] (Provincie Fryslân), [redacted] (regisseur FET, verslag).
 Gasten: [redacted] (Provincie) en Liander [redacted]
 M.k.a. [redacted] (wordt vervangen door [redacted]), [redacted] (wordt vervangen door [redacted] en [redacted], [redacted], I. Zonneveld, H. de Boer.
 Via Teams Mevr. H. den Hartigh (deels vanwege slecht geluid)

	Agendapunt
1.	Opening en vaststelling agenda Dit extra overleg is zoals afgesproken ingepland om de stand van zaken m.b.t. Energie-infra te bespreken. Bij het eerstvolgende reguliere BOFET (15 november a.s.) zullen overige onderwerpen aan de orde komen (zie agendapunt 5). De afwezigen worden benoemd. [redacted] van Liander wordt welkom geheten. [redacted] stelt zichzelf voor als nieuwe directeur bij Liander. [redacted] volgt (tijdelijk) [redacted] op.
2.	Mededelingen, achtergrondinformatie en ingekomen post 2.1. Terugblik FET(te) werkdag 16 juli 2024 2.2. Provinciale Staten is op 10 september jl. per brief geïnformeerd over de stand van zaken Energiehuis en de afhandeling van de motie financiering Netwerk Duurzame Dorpen (zie bijlage 2.2., nazending d.d. 12/9/2024) <u>Bijlagen:</u> 2.1 Terugblik FET(te) werkdag 16/07/2024 2.2 Brief Prov. aan PS inz. Energiehuis en motie Duurzame dorpen Sijbe Knol: deelt mee dat de Provincie positief heeft besloten over het voorstel voor de financiering van het Fries Energiehuis. Evert Stellingwerf: vraagt n.a.v. de zin over het bundelen van financiering vanuit de individuele gemeente of hier ook de geldstromen naar de initiatieven in meegenomen worden.

	5: licht toe dat dit betrekking heeft op de voucherregelingen van de provincie. Of afstemming wenselijk is tussen de financieringen vanuit de gemeenten is nog onderdeel van onderzoek.
3.	Verslag extra BO FET 11 juli 2024 <u>Bijlagen:</u> 3. Verslag overleg 11 juli 2024 Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.
4.	Energie-infrastructuur 4.1 Concept-Energievisie Tijdens het BO FET van 15 november a.s. wordt besproken of de reacties/zienswijzen op de visie aanleiding geven om de visie aan te passen voordat deze aan GS wordt aangeboden. Tijdens het BO FET van 11 juli jl. hebben de (meeste) BO FET-deelnemers een mondelinge toelichting gegeven over de bespreking van de visie bij de eigen colleges (ab) en/of volksvertegenwoordigers. In dit overleg wordt voorgesteld om kort op hoofdlijnen stil te staan bij: – de definitieve reacties (bijlage 4.1), – de bespreking op 4 september jl. tijdens de hoorzitting van de provinciale commissie over de Wijzigingen in de Verordening Romte en Concept Energievisie. De bespreking van de energievisie in Provinciale Staten vindt pas op 25 september a.s. plaats. <u>Bijlage:</u> 4.1 Reactieoverzicht Concept-Energievisie Sijbe Knol: deelt mee dat er vanavond, 18 september, een beeldvormende commissie is, waarin de concept-energievisie op de agenda staat. Hij vraagt of er op dit moment nog aanvullende opmerkingen zijn over dit agendapunt. Jan Dijkstra: vanuit Waadhoeke op dit moment geen aanvullingen op hetgeen ingediend is. Evert Stellingwerf: het viel bij de hoorzitting van 4 september 2024 op dat er een soort mismatch lijkt te zijn tussen het huidige beleid en de energievisie. Het komt natuurlijk terug in de POVI, maar het is misschien goed om er nu al bij stil te staan dat van onderop meer ruimte gevraagd wordt. 4.2 pMIEK 2.0 Proces en planning om te komen tot de pMIEK 2.0 per 1.2.2025 (Toelichting 5) Er zijn geen opmerkingen naar aanleiding van de presentatie over de pMIEK 2.0. 4.3 Uitvoering NuLelie en stand van zaken opstellen actieplan

- Terugblik afstemmingsoverleg Friesland en Flevoland 29 augustus jl. m.b.t. vertraging NuLelie Liander. Naar aanleiding van de aankondiging voor de zomer over de extra vertraging bij de uitvoering van NuLelie en de brief vanuit het BOFET aan Liander is dit overleg gehouden.
- Stand van zaken opstellen actieplan. Presentatie door [REDACTED] J.
- Invulling en rol van een 'Energy Board' en relatie/rol BO FET.
Voorstel (voorlopige) samenstelling 'Energy Board':
Voorzitters - Friese Energietafel/Ambassadeur Integraal Programmeren (namens BO FET), CTO Liander, CTO TenneT, CTO GasUnie, Regioambassadeur KGG/EZK.
Doel, stappen en planning opstellen actieplan. Inzet geplande extra capaciteit ('task force' Liander en FET-deelnemers).
Toelichting voorbeeld actieplan Flevoland door Liander ([REDACTED] J).

Vragen aan het BO FET:

Aan het BO FET wordt gevraagd om hun aandachtspunten en wensen aan te geven voor het actieplan.

[REDACTED] J: vraagt of de FEA ook aan kan sluiten bij de Energyboard.

[REDACTED] J: dit wordt meegenomen, een terugkoppeling volgt.

Jan Dijkstra: vraagt hoe de invulling van de Energy Board tot stand gekomen is.

Sijbe Knol: de opzet is tot stand gekomen n.a.v. het overleg met directie van Liander en bestuurders van Friesland en Flevoland op 29 augustus 2024 over de vertraging op de NuLelie-projecten. Het idee is om de energyboard niet te groot te laten zijn. Hierbij schuiven naast bestuurders alle netbeheerders aan (ook Gasunie en Tennet), alsmede afgevaardigden van de het ministerie van Economische zaken.

Evert Stellingwerf: geeft een terugkoppeling van het gesprek n.a.v. de vertraging NuLelie, dat samen met Flevoland is gevoerd. Hieruit zijn de volgende actiepunten afgesproken:

- Liander zal in het vervolg meer volledige openheid van zaken geven, zal ons transparant en proactief meenemen in de problematiek en oplossingsrichtingen. Er komt een meer gedetailleerde planning van de deelprojecten van NuLelie en inzicht in hoe en waarom er geprioriteerd is. Een aangescherpte planning wordt (naar verwachting deze week) met de gemeenten gedeeld.
- Er wordt een actieplan opgesteld voor het NuLelie gebied. In het actieplan worden alternatieven, experimenten en mitigerende maatregelen meegenomen. Het steven is om dit eind 2024 klaar te hebben. Als voorbeeld van het type maatregelen die daarover kunnen komen wordt het 'FGU (Flevoland Gelderland Utrecht) actieplan' bijgevoegd.
- Voor Friesland stellen wij een 'Energy Board' in (onder de Friese Energietafel) als opdrachtgever voor het actieplan. Hiervoor wordt een al (dit jaar opgerichte) bestaande tweejaarlijks bestuurlijke/directieoverleg gebruikt. Het voorstel voor de (voorlopige) samenstelling is: Voorzitters - Friese Energietafel/plus Ambassadeur netwerk (namens BOFET), CTO Liander, CTO TenneT, CTO GasUnie en vertegenwoordiging KGG/EZK.
- Een 'taskforce' wordt ingesteld die vanuit de Friese Energietafel wordt aangestuurd. Daarbij wordt door alle partijen capaciteit gereserveerd voor het uitvoeren van het actieplan. In het OGO van 7 oktober wordt stilgestaan bij wat dat betekent voor de huidige organisatie en financiën vanuit de FET.

- Liander geeft een overzicht van de (juridische) beperkingen die bestaan omtrent het versnellen van het aanleggen van de infra en het toepassen van slimme oplossingen om de vertraging te mitigeren, om deze op andere tafels (in overleg met ministeries) te agenderen.

Vervolgens geeft Evert Stellingwerf een toelichting op het ontstaan van het netbeheerdersoverleg. Dit wordt nu als energyboard voorgesteld. Het netbeheerdersoverleg is vorig jaar geïnitieerd door voormalig Gedeputeerde Sietske Poepjes en is nu 1x gehouden (maart 2024), een tweede overleg is gepland op 11 oktober a.s.

De frequentie van 2x per jaar is nog wel een vraag, misschien is dit te weinig. Ook de afstemming met het BO FET is nog iets wat uitgewerkt moet worden.

Rebecca van Zandbergen: vraagt zich af of alle gemeenten zo goed vertegenwoordigd worden. Daarnaast ontbreekt Stedin als netbeheerder in het lijstje.

Sijbe Knol: er moet goed nagedacht worden over wie onderdeel moeten zijn van de Energyboard, de frequentie en de afstemming met het BO FET.

Jan Dijkstra: kan zich hierin vinden. Het is belangrijk dat iedereen goed geïnformeerd wordt en dat alles goed meegenomen wordt en dat teruggekoppeld wordt wat van belang is.

Jelle Zoetendal: in alle regio's worden Energyboards verschillend ingericht, het is van belang dat de stemmen van alle partijen meegenomen worden.

Evert Stellingwerf: het goed aangeven van het onderscheid tussen het BO FET en de energyboard is van belang.

Sijbe Knol: zal ervoor zorgen dat de genoemde punten bij de vervolgstappen goed geborgd worden.

J: de deelname van Jelle Zoetendal aan de energyboard stond niet in de sheet van de presentatie. Het is de bedoeling dat hij wel onderdeel uit gaat maken van de energyboard, vanuit zijn rol als Ambassadeur van het Integraal Programmeren.

Bijlage:

4.3. Actieplan Flevoland

J: geeft een beknopte toelichting op de opzet van het actieplan. Er zal een programmamanager starten per oktober 2024 die zich gaat bezighouden met het opstellen van een actieplan voor Friesland. Deze moet voor eind 2024 gereed zijn, waarna hier uitvoering aan gegeven kan worden.

Jan Dijkstra: In Flevoland is het een andere situatie, o.a. door de hoeveelheid windmolens. Het valt op dat door de maatregelen in hun actieplan de duurzaamheid wordt vertraagd, bijvoorbeeld door het langer inzetten van aardgas als oplossing). Hij ziet dit voor Friesland niet direct als voorkeursoplossing.

Irona Groeneveld: ondersteunt deze opmerking.

Bert Koonstra: in bepaalde provincies wordt tijdelijk gekeken naar aardgas als oplossing. Is dit voor Friesland ook zo?

J: in Friesland is de situatie anders in vergelijking met Flevoland. Gasaggregaten zouden als noodoplossing toegepast kunnen worden bij pieken, maar waarschijnlijk niet structureel.

Maria Le Roy: zo'n actieplan loopt waarschijnlijk over een periode van meerdere jaren, in ieder geval tot de netcongestie is opgeheven/verholpen. Hoe kan Liander voor de gemeenten inzichtelijk maken hoe dit dynamische proces verloopt?

[J]: het actieplan zal bestaan uit meerdere oplossingsrichtingen. De terugkoppeling zou er dan uit kunnen zien in termen van: 'zoveel procent wordt opgelost door maatregel y'. Dit moet echter nog uitgewerkt worden in gesprekken hoe deze monitoring eruit moet gaan zien. Waar zitten mogelijkheden van Liander en wat kunnen gemeenten en provincie doen zal ook onderwerp van deze gesprekken zijn.

Jelle Boerema: hoe krijgen we de gemeenteraden mee?

[J]: laat weten dat [J] toevallig vorige week bij de gemeenteraad van Leeuwarden is geweest om uitleg te geven. Liander is graag bereid om naar de raden toe te komen, of om bijvoorbeeld via een webinar voor de volksvertegenwoordigers het actieplan toe te lichten als dat er ligt.

Bert Wassink: Er liggen ook problemen bij Tennet (bijv. Herbaijum), dat lost het actieplan van Liander niet op.

[J]: het netwerk van Tennet moet inderdaad voldoende capaciteit hebben. De realisatie hiervan staat gepland voor 2026/2027. Er zijn in Nederland en Friesland op meerdere niveaus problemen t.a.v. de energienetwerken, te weten: laag- midden en hoogspanning. Liander focust met het actieplan op de problemen op het middenspanningsnet, op de andere netten lopen andere trajecten.

Sijbe Knol: het gezamenlijk informeren van de raden is een goed punt waar aandacht aan besteed moet worden.

Jeroen van Leeuwenstijn: was bij het gesprek op 29 augustus met Liander aanwezig. Het gaat om samen knelpunten signaleren en oppakken. Liander is hierin niet sturend, de overheden ook niet, het is belangrijk om als co-productie hierin gezamenlijk op te trekken adviseert hij.

[J]: beaamt dit. De RvB van Liander staat er ook zo in. Ze zien de overheden als maatschappelijke partners. Het leren van elkaar over de provinciegrenzen heen is ook van belang. Zij gaat graag in gesprek over hoe dit op te pakken. Bijv. via de griffierskringen, of op andere wijze richting de raden. Liander biedt een uitgestoken hand hierbij.

Irona Groeneveld: Is blij met deze insteek. De attitude en bereidheid om open naar elkaar te zijn is nodig. Deel informatie volledig, zodat gemeenten er ook echt wat aan hebben.

[J]: Liander zet hier echt stappen in. Onderling vertrouwen, openheid en transparantie zijn hier bouwstenen in. De komende tijd zullen gemeenten ontdekken dat Liander de verbinding legt tussen 'binnen en buiten'.

[J]: de FEA-achterban worstelt met de netcongestie-problematiek, veel FEA leden hebben hierdoor lang stil gestaan. Onlangs heeft [J] van Entrnce (onderdeel van Alliander), bij een presentatie bij de FEA laten zien dat er al heel veel technisch mogelijk is. [J] roept op om deze mogelijkheden mee te nemen in het op te stellen actieplan/plan van aanpak.

	Sijbe Knol: vat het bovenstaande samen in vier hoofdpunten: - Rem de transitie niet af - Laten we het samen doen - Zoek ons op en betrek ons erbij - Informeer alle betrokken partijen goed - Evert Stellingwerf: zou bij Liander graag het integraal werken meer willen zien. Niet sec het volgen van regels (bijvoorbeeld bij de volgorde van aanmeldingen), maar denk creatief en kijk welke mogelijkheden er zijn. Laten we gezamenlijk het proces uitlijnen dat we in gaan, koppel hieraan een strakke tijdlijn en maak duidelijk wie er betrokken worden. █: vindt dit een prima plan. █ zal intern terugkoppelen hoe iedereen erin staat. Samen dingen slim doen, is het credo. Het commitment van Liander is er! Durk Durkz: hoe geven we nu vorm aan het actieplan en wie doen er mee bij het opstellen hiervan? Evert Stellingwerf: hierover zijn nog geen afspraken gemaakt. Op 15 november komt het punt terug op het BOFET. Voor dit BOFET ligt er huiswerk om dit goed op te pakken. Hij vraagt █ en █ dit op zich te nemen. █ stelt voor om bij de energyboard van 11 oktober e.e.a. te bespreken. Bij Liander start iemand 1 oktober a.s. In de tussentijd wordt achter de schermen natuurlijk gewerkt aan de invulling. Sijbe Knol: onderstreept dat het belangrijk is om het goed te borgen. █: verwacht op 15 november een goede aanzet te kunnen geven op proces, en misschien al iets op inhoud en dat e.e.a. dan al een stuk concreter zal zijn.
5.	Agendapunten (voorlopig) volgende BOFET 15 november 2024. - Energievisie en (eventuele) aanpassingen n.a.v. alle reacties - Oprichting Energiehuis - Aandachtspunten en wensen Warmte (inbreng Súdwest-Fryslân) - Stand van zaken opstelling actieplan netcongestie - Begroting en meerjarenplan 2025-2027 FET Sijbe Knol: vraagt of iedereen zich kan vinden in deze agendapunten. Dit is akkoord.
6	Rondvraag Jelle Zoetendal: noemt dat hij met █ vanmorgen bij een transformatorhuisje in Heerenveen een samenwerkingsovereenkomst heeft getekend om de buurtaanpak te stimuleren. Deze goede samenwerking mag ook genoemd worden. Er is in de mediaaandacht aan besteed. Gerben But: T.a.v. het NIP speelt dat Duurzaam Bouwloket (DBL) zich niet goed aan de opdracht heeft gehouden. Er worden op dit moment al stappen gezet om DBL zich aan de opdracht te laten houden (o.a. inzet jurist). Hij roept op om ook vanuit de andere gemeenten de druk wat op te voeren.

	Evert Stellingwerf: vraagt om een nadere toelichting waar het precies op haakt. Gerben But: er speelt onder andere dat mensen die met een zelfisolatie aan de slag willen de subsidie niet goed kunnen aanvragen. Hij zal zorgen voor een korte memo naar de aanwezigen waarin de problematiek geschetst wordt. Bert Koonstra: met het oog op de extra woningbouw, hoe wordt het punt van energie/netcongestie daarin meegenomen vanuit Friesland richting het landelijke? Sijbe Knol: stelt voor om dit via de VFG aan te kaarten. Dit speelt op meerdere vlakken. Ook de 380 KV is een issue die er doorheen loopt. Sijbe Knol sluit de rondvraag af door het het noemen van een positief artikel over de energievisie in een van de Friese kranten deze week.
7	Sluiting Om 14.10 uur eindigt het overleg. : deelt namens de gemeente Súdwest Fryslân aan alle aanwezigen het magazine Warm Fryslân (d.d. juli 2024) uit.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen